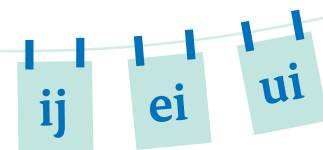

Primair onderwijs

Sectorlijnen 2026: primair onderwijs

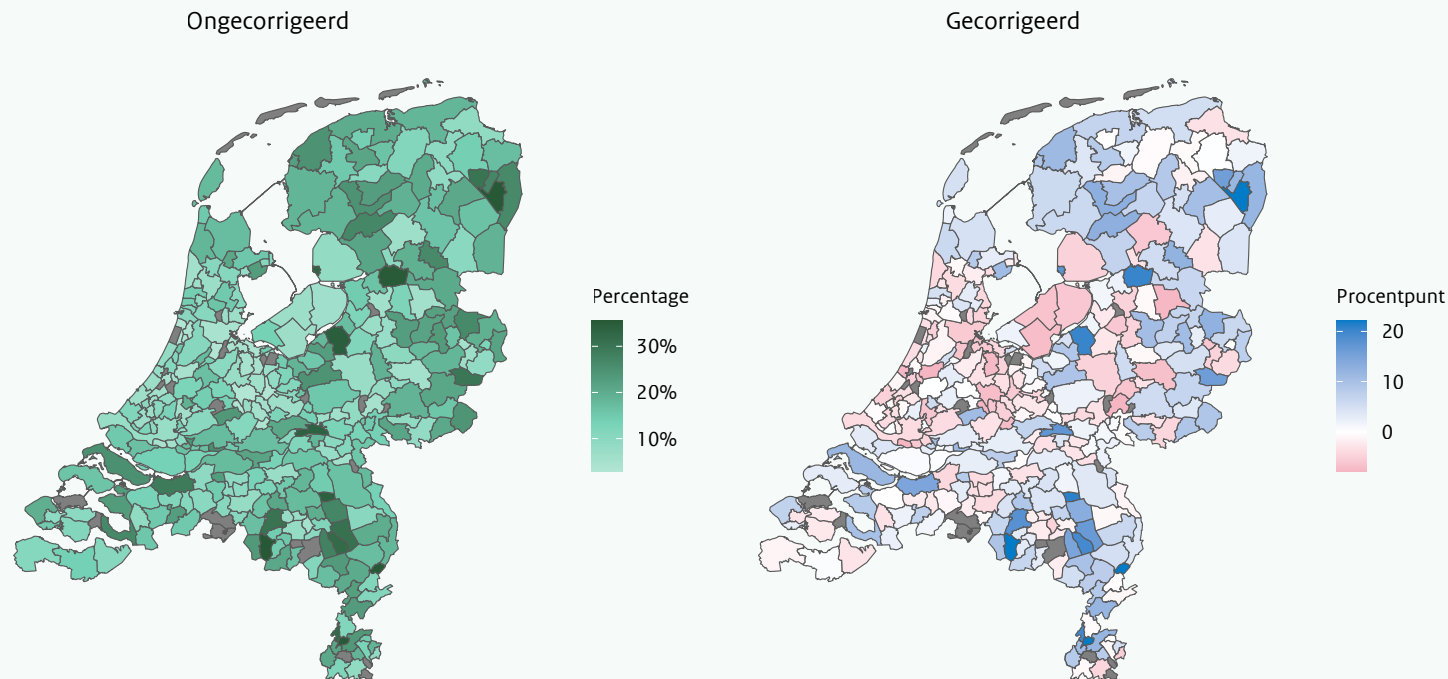
Regionale verschillen zorgen voor minder kansrijk onderwijs

Nederland beschikt over toegankelijk onderwijs in vergelijking met andere landen. Er zijn echter regionale en sociaal-economische verschillen zichtbaar in onderwijskansen en leerprestaties. Vooral de zeer stedelijke en de weinig stedelijke gebieden scoren onder het landelijke gemiddelde als het gaat om het bereiken van kinderen met een voorschoolse indicatie. Taalachterstanden kunnen bij deze kinderen dan voor langdurige achterstanden zorgen. In sommige regio's stellen scholen het basisschooladvies vaker bij dan in andere regio's. Leerlingen van wie het advies niet is bijgesteld terwijl ze daar wel voor in aanmerking

komen, wonen relatief vaak in wijken waar de gemiddelde sociaal-economische status minder kansrijk is. Ook wonen deze leerlingen relatief vaak in wijken met minder inwoners met een migratieachtergrond.

Soms hebben regio's (ook) te maken met het lerarentekort. Als belemmeringen in het onderwijs zich opstapelen, wordt het moeilijk voor kinderen om hun volledige leerpotentieel te benutten. De inspectie maakt zich daarover zorgen en vraagt van scholen, besturen en overheid aandacht voor het onderwijs aan leerlingen die minder kans krijgen om hun capaciteiten volledig te ontplooiën.

Per regio het percentage leerlingen dat in 2024-2025 in aanmerking kwam voor bijstelling van het schooladvies maar waarbij dat niet werd bijgesteld*

*De rechter landkaart geeft weer hoeveel de percentages afwijken van wat we op basis van achtergrondkenmerken van leerlingen in een gemeente mogen verwachten.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, eigen bewerkingen op basis van CBS-microdata

Kansen voor ontwikkeling basisvaardigheden

De resultaten voor taal en rekenen-wiskunde tijdens de basisschool zijn tussen 2018-2019 en 2024-2025 redelijk stabiel en weer terug op het niveau van voor de coronapandemie (Van Vugt et al, 2025a; 2025b). Wel constateren we dat de afstemming van het taal-, reken- of burgerschapsaanbod op de leerlingenpopulatie en/of de doelgerichtheid en samenhang van het aanbod burgerschap op een deel van de scholen beter moet. De nieuwe kerndoelen bieden kansen om het curriculum te actualiseren en kritisch onder de loep te nemen en daarmee het niveau van de basisvaardigheden verder te verhogen. Ook een gezamenlijke leercultuur kan hieraan bijdragen. In het po ervaren veel leraren al een cultuur van samenwerking en gedeelde overtuigingen.

85% scholen en 73% besturen voldoende

De meeste leerlingen zitten op een school die voldoet aan de basiskwaliteit, maar voor leerlingen op 15% van de scholen is dit niet het geval. Leraren blijven worstelen met verschillen tussen leerlingen. Bijna driekwart van de besturen voldoet. Onderwijs in basisvaardigheden moet prioriteit blijven krijgen. Goede kwaliteitszorg kan helpen bij versterking van de basisvaardigheden. Kwaliteitszorg biedt behalve inzicht in ontwikkeling ook inzicht in risico's zodat tekortschietende kwaliteit voorkomen kan worden. Een flink deel van de scholen en besturen blijft moeite houden met een goede uitvoering van de kwaliteitszorg. Daardoor kunnen er steeds weer nieuwe onvoldoende en zeer zwakke scholen bij komen of lukt herstel van onderwijskwaliteit niet altijd binnen 1 jaar. Onderwijskwaliteit staat ook onder druk door het leraren- en schoolleiderstekort en door administratieve last die voor werkdruk zorgt. Schoolleiders hebben te veel taken en komen daardoor te weinig toe aan onderwijskundig leiderschap. Ondanks meer toestroom van leraren, blijft het leraren- en schoolleiderstekort bestaan.

Veiligheid in een hybride werkelijkheid

Het veiligheidsbeleid van scholen is meestal voldoende. De meeste leerlingen voelen zich ook veilig op school, zo blijkt uit de jaarlijkse monitoring van de sociale veiligheid. Scholen moeten echter de veiligheid borgen in een hybride werkelijkheid waarin grenzen tussen binnen en buiten de school, tussen offline en online en tussen feit en fictie vervagen. Dat maakt de opdracht van het onderwijs meervoudig en moeilijk te begrenzen. De verantwoordelijkheid van het onderwijs voor veiligheid is echter niet onbegrensd en ligt bij meerdere partijen. Dit vraagt, meer dan voorheen, om structurele samenwerking en informatie-uitwisseling met in elk geval ouders, de omgeving van de school en de

gemeente(n). En om bewustwording in de schoolteams zodat er gemeenschappelijkheid in visie en handelen ontstaat. Dit hangt samen met de noodzakelijke verdere ontwikkeling van burgerschapsonderwijs.

Digitale weerbaarheid steeds bepalender voor een veilige leeromgeving

Scholen en besturen zijn steeds afhankelijker van digitale systemen. Waarborgen van digitale veiligheid vraagt daarom in toenemende mate om zowel technische maatregelen als zorgvuldig handelen. Vrijwel alle besturen leggen verantwoording af over de maatregelen die zij treffen, maar de diepgang hiervan varieert. Digitale veiligheid vereist ook digitaal vaardige gebruikers, zeker nu AI de informatieomgeving verandert en nieuwe risico's oproept.

Klein aantal besturen onder verscherpt financieel toezicht

In 2025 stond een zeer klein aantal besturen onder verscherpt financieel toezicht. Vooral kleine en nieuwe besturen lopen een verhoogd risico. Beleidsrijk begroten helpt bij het doelmatig besteden van het onderwijsgeld. Een beleidsrijke begroting voorziet de intern toezichthouder ook van informatie bij haar toezicht op de doelmatige bestedingen van het bestuur.

Toezicht doelmatige bestedingen middelen passend onderwijs blijft achter

Opnieuw heeft de inspectie in het schooljaar 2024-2025 veel herstelopdrachten gegeven aan het intern toezicht van de samenwerkingsverbanden om zich in het jaarverslag te verantwoorden over haar toezicht op de doelmatige inzet van de middelen passend onderwijs. De meeste schoolleiders in het po en de meeste bestuurders van samenwerkingsverbanden zijn van mening dat de wet- en regelgeving rondom de besteding van middelen voor passend onderwijs het lastig maakt om voor elke leerling een passende oplossing te bieden.

Stijging aantal nieuwkomers in het speciaal basisonderwijs

Het aantal instromende nieuwkomers in het basisonderwijs is gedaald, terwijl er een stijgende instroom is in het speciaal basisonderwijs (en het speciaal onderwijs). De vraag is of het gespecialiseerde onderwijs beter aansluit bij de onderwijsbehoeften van nieuwkomers of dat het reguliere onderwijs onvoldoende toegerust is om het onderwijs op deze groep af te stemmen. Er verblijven nog steeds te veel kinderen in de noodopvang. Dit is onwenselijk gezien de moeilijke verblijfsomstandigheden. Het leidt bovendien tot veel extra verhuisbewegingen met schadelijke impact op de toegang tot onderwijs, veiligheid en een ononderbroken ontwikkeling.

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Claes, E., Hendrikse, A., & Ronda, S. (2025a). *Rekenvaardigheid: 3de meting Masterplan basisvaardigheden*. NCO Factsheet BV 2025-2.

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Hendrikse, A., & Ronda, S. (2025b). *Taalvaardigheid: 3de meting Masterplan basisvaardigheden*. NCO Factsheet BV 2025-1.

© Inspectie van het Onderwijs | 2026

Dit overzicht is gemaakt op basis van de Staat van het Onderwijs 2026. De Staat van het Onderwijs en alle aanvullende informatieproducten, waaronder een digitaal magazine en technische rapporten, kunt u vinden via: www.onderwijsinspectie.nl.

Aanbevelingen

De aanbevelingen die we in 2025 deden zijn nog steeds actueel. We doen opnieuw een beroep op scholen en kinderopvang voor het creëren van voldoende aanbod en bereik in de voorschoolse educatie, voor een stimulerende leercultuur en voor focus op basisvaardigheden. En op de overheid om het recht op onderwijs voor alle nieuwkomers te waarborgen. Dit jaar vragen we bovendien aandacht voor (online) veiligheid en regionale verschillen.

Leraren: blijf gericht op hoe het echt met leerlingen gaat. Verdiep je ook in de online leefwereld van kinderen en voer met hen en hun ouders het gesprek over hun online gedrag.

Besturen en scholen: ga niet alleen uit van landelijke gemiddeldes en vooronderstellingen ten aanzien van advisering. Onderzoek in hoeverre er verschillen zijn voor de eigen scholen en leerlingen: in het aanbod en bereik van voor- en voerschoolse educatie, in de deelname aan passend onderwijs en bij de basisschooladviezen. Bepaal wat je anders kunt doen om aan alle leerlingen optimale kansen te bieden.